

**ГОЛОДОМОР
ГЕНОЦИД**

32-33

ПАМ'ЯТАЄМО

Голодомор 1933 - 1933 р. Початок

З відомих на наш час документів випливає висновок про свідому організацію керівництвом **Радянської Росії** винищення голодом саме українців. За допомогою штучно створеного голодомору в українських селян було вилучено майже все зерно. У 1932 році не було ні посухи ні неврожаю. Голод було створено штучно та навмисно.

Сталін добивався цим декількох цілей: остаточно ламав опір селян при переведенні у колгоспи і знищував максимальну кількість українського сільського населення. В українців завжди була свідомість на зразок жителів Європи, де кожен хоче мати щось своє. Саме українці на відміну від росіян більше прагнули мати свою власність та господарство, заробляти гроші для себе та своєї родини.

- Радянська влада не приживається в Українській СРР. Керівництво СРСР розуміло це. На партійних зборах влітку 1930 року керівник Компартії України Косіор заявив:

“Селянин приймає нову тактику. Він відмовляється збирати урожай. Він хоче згноїти зерно, щоб задушити радянський уряд кістлявою рукою голоду. Але ворог прорахувався. Ми покажемо йому, що таке голод. Ваше завдання покінчити з куркульським саботажем урожаю. Ви мусите зібрати його до останньої зернини і відразу відправити на заготівельний пункт. Селяни не працюють. Вони розраховують на попередньо зібране зерно, яке вони заховали в ямах. Ми повинні примусити їх відкрити свої ями”

- Розумів це і Сталін. У листі до Кагановича від 11 серпня 1932 року, він писав:

“Якщо не візьмемось нині за виправлення становища в Україні, Україну можемо втратити... Поставити собі за мету перетворити Україну у найкоротший термін на справжню фортецю СРСР; на справжню зразкову республіку. Грошей на це не шкодувати”

The background of the image is a split-screen photograph of two elderly individuals. On the left, a man with a grey mustache and a dark blue cap looks directly at the camera with a serious expression. On the right, an elderly woman wearing a colorful, patterned headscarf and a matching scarf looks slightly to the side. The overall tone is somber and historical.

Історії свідків Голодомору

Закон «Про п'ять колосків»

Сумнозвісний Закон «про п'ять колосків» став передвісником Голодомору. Він передбачав за розкрадання колгоспного майна (а таким вважалися навіть кілька колосків, які перезимували під снігом на полі) розстріл на місці та конфіскацію майна. За наявності пом'якшуючих обставин покарання передбачало 10 років ув'язнення в таборах. Амністія заборонялася. І це при тому, що за тодішнім законодавством навіть навмисне убивство каралося ув'язненням до 10 років. А за крадіжку чужого майна давали до трьох місяців примусових робіт.

7 серпня 1932 року з'явилася спільна постанова Центрального виконавчого комітету і Ради народних комісарів СРСР «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації за зміцнення суспільної (соціалістичної) власності», відомий у народі як Закон «про п'ять колосків». Авторство постанови приписують особисто Сталіну.

Внаслідок злочинної політики «колективізації», яка почалася ще в середині 20-х. людей позбавили права власності на землю. Паралельно розкручувався маховик так званого «розкуркулення», спрямованого на знищення всіх, хто саботував вступ до колгоспів. За кілька років колгоспників перетворили на рабів у найгірших традиціях кріпосного права, що, зрештою, завершилося Голодомором-геноцидом 1932-1933 років.

"Чорні дошки" Голодомору - економічний метод знищення громадян УРСР

Втрапити на чорну дошку означало - припинення торгівлі й постачання крамом, стягнення виданих кредитів, чистка органів влади.

Сам термін "чорна дошка" має довгу історію - є свідчення, що принаймні з 1920 року українські села і навіть цілі волості, які не виконували продрозкладки, чинили опір продзагонам, оголошувалися "чорнопрапорними".

Туди направлялися каральні загони, звідти брали заручників, і не завозили промислові товари.

Відновлення "чорних списків", "чорних дошок" надалі було пов'язане із заготівельною кампанією 1928-1929 років, наступною колективізацією та розкуркуленням, коли села, що не виконували відповідних завдань, оголошувалися "отстаючими", а передовиків заносили на "червону дошку". Такі ж терміни використовувалися і щодо промислових підприємств, які не виконували планових завдань, не розгортали соціалістичного змагання.

За період Голодомору 1932-1933 років термін "занесення на чорну дошку" отримав друге дихання та інший зміст: процедуру занесення на "чорну дошку" офіційно визнали як репресивний захід

Пік

ГОЛОДУ

16 січня 1933 року Політбюро ЦК ВКП(б) затвердило остаточний план хлібозаготівель для України — 260 мільйонів пудів без мірчука, котрий підлягав «безумовному і повному виконанню» та «за будь-яку ціну». Після запровадження всіх цих заходів і обмежень, вже на початок 1933 року більшість селян України залишилися без їжі. Згідно зі свідченнями Федора Коваленка з села **Лютенька Гадяцького району** тодішньої **Полтавської області**, які зафіксовані в тритомнику свідчень, виданих у 1990 році **Комісією з українського голоду 1932—1933 років в Конгресі США**:

“В листопаді і грудні 1932 року забрали все зерно, картоплю, все забрали, включно квасолю і все, що було на горищі. Які дрібні були сушені груші, яблука, вишні — все забрали”

22 січня 1933 року. Директива ЦК ВКП(б) і РНК СРСР «Про запобігання масового виїзду селян, які голодують»: заборонявся виїзд за межі території Радянської України та Кубані.

“Жили всі закрито, мати на засов хвіртку закривала і кричала, щоб ми не виходили за цю хвіртку, бо на вулиці, що поряд, їли дітей. Ну, це страшне. А скількох хоронили таких, що ще рухалися. Чому? А щоб не заїжджати. Сьогодні він ще рухається трохи, а завтра знову заїжджати. Не було ні коней, ні підвод, ні тих, хто б їх возив. Тож тих, хто ще живий був валили на той віз і кидали в могилу”

Народний комісаріат охорони здоров'я УСРР у доповідній записці до ЦК КП(б)У від 3 червня 1933 року зазначив, що частина потенційно працездатних селян через перешкоди, пов'язані з початком посівної кампанії, не отримувала роботи, «а потому не имела возможности получать производственную помощь», укладаючись таким чином в схему: нема роботи — нема харчування.

Кількість жертв

Дослідники досі сперечаються
щодо точної кількості жертв
Голодомору.

Інститут демографії та соціальних досліджень розробив методологію оцінки втрат України внаслідок Голодомору 1932-1933 років і на основі власних досліджень інститут назвав цифру загиблих - 3,9 млн людей. Саме цю цифру вважають найбільш науково доведеною.

Також науковці стверджують, що через падіння народжуваності під час Голодомору Україна недорахувалась 600 тисяч немовлят..

Тобто загалом від Голодомору Україна втратила близько 4,5 мільйонів людей. Практично всі загиблі – селяни.

Цифри вражають. Адже навіть під час жорстокої німецької окупації смертність на селі буде втричі меншою.

Життя після голоду.....

13 лютого 1933 року. У директивному листі другий секретар ЦК КП(б)У М. Хатаєвич визнав, що з ряду районів надходять відомості про опухання та голодну смерть колгоспників. Він вимагав «принять решительные меры»: знайти для годування голодуючих «внутри колхозов и в районе необходимое количество хлеба».

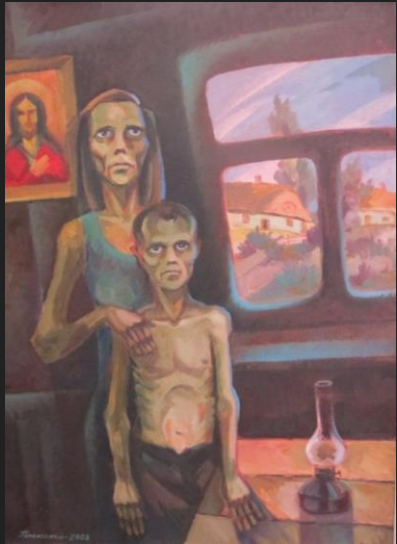
Варто зазначити, що обсяги конфіскованого органами ДПУ та міліції зерна були мізерними. Тобто зерно, виявлене при обшуках, які супроводжувалися конфіскацією всього незернового продовольства, становило зовсім маленьку частку в усьому обсязі заготівель. Люди ж, позбавлені будь-якого продовольства пухнули і помирали від голоду.

Більшість померлих не хоронили — просто не було кому. В кращому разі трупи звозили в братські могили, куди часто потрапляли й живі люди. Доволі поширеним був канібалізм. За словами Надії Рогозянської, якій у 1933-му було 6 років:

Навесні 1933 року селян привчали працювати в громадському господарстві шляхом організації харчувальних пунктів на польових станах. Для цього держава виділила частину раніше відібраного зерна. З метою налагодження життя у враженому голодомором селі були організовані надзвичайні органи компартійної диктатури — політвідділи **МТС** і **радгоспів**. З врожаєм 1933 року тиск на селян значно послабився.

Народний комісаріат охорони здоров'я УСРР у доповідній записці до ЦК КП(б)У від 3 червня 1933 року зазначив, що частина потенційно працездатних селян через перешкоди, пов'язані з початком посівної кампанії, не отримувала роботи, «а тому не имела возможности получить производственную помощь», укладаючись таким чином в схему: нема роботи — нема харчування.

В пам'ять жертв голодомору

